

LAUSUNTO
14.9.2012

Liikenne- ja viestintäministeriö

Postinumerojärjestelmän ja osoiterekisterin avoimuuden parantaminen

Lausuntopyyntö 4.7.2012 / Elina Thorström

Sanomalehtien Liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto yhteiskunnan kahden perustietojärjestelmän, postinumerojärjestelmän ja osoiterekisterin, avoimuuden parantamista pohtivalle työryhmälle. Liitto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmien merkitys sanomalehtialalle

Oikeat osoitteet ja postinumerot ovat erittäin keskeisiä tietoja sanomalehtikustantajille ja jakeluyrityksille jakelupalvelun tehokkuuden ja laadun varmistamisessa sekä asiakasmarkkinoinnissa. Osoiterekisteristä päivitetään säännöllisesti osoite- ja postinumeromuutokset asiakasjärjestelmiin. Postinumero on osa osoitetietoa ja toimii lehtikimpustusten ohjaustyökaluna. Lisäksi sitä tarvitaan markkinointikampanjoiden aluemäärittelyssä Itellan jakelua käytettäessä eli lähes jokaisen lehden kohdalla.

Tulevaisuudessa tilaajilla on aiempaa enemmän tarvetta vaihtaa fyysisen lehden vastaanotto-osoitetta esimerkiksi vapaa-ajan asunnoille. Tämän johdosta kustantajien leikkijärjestelmiin on tarve saada aiempaa kattavammin ajan tasalla olevaa tietoa myös pääilmestymisalueen ulkopuolisista jakeluosoiteista. Osoitemuutosmahdollisuus toteutetaan useasti itsepalveluna ja sen toimivuus perustuu ajantasaiseen ja kattavaan osoitetietoon.

Kustannustehokkaan jakelun ylläpitämiseksi etsitään jatkuvasti uusia toimintamalleja. Lähitulevaisuudessa on mahdollista, että jakelureitit rakennetaan viikonpäiväkohtaisiksi kunkin päivän jakelukuorman mukaan. Lisäksi sanomalehtien varhaisjakelun ja postin päiväjakelun yhdistämiskokeiluja tullaan lisäämään sekä vakinaistamaan. Molempien toimivuuden edellytyksenä on, että erityyppisten lähettäjiä, kuten lehtien, massapostittajien, pienyritysten ja kuluttajien, on mahdollista saada käyttöönsä oikeaa osoite- ja postinumerotietoa.

Järjestelmien avoimuuden kehittämisessä ja ylläpidon muuttamisessa huomioitava asioita

Postipalveluita käyttävien asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia postinumeroalueiden määrittämisessä olisi lisättävä. Tähän asti Itella on yksin voinut päättää postinumerora-

joista. Postinumerorajoihin kytketyt jakelupalvelut eivät aina ole vastanneet asiakkaiden tarvitsemia palveluita. Esimerkiksi saadaksesen koko kunnan kattavan suorajakelu on asiakas voinut joutua ostamaan jakelua toisen kunnan puolelle, jos postinumeroalue on jatkunut kuntarajan yli. Jos kuntarajaa ei ole haluttu ylittää eli painaa ja jakaa turhia tuotteita, on kuntarajan sisäpuolinen osapostinumerojakelu jouduttu ostamaan kalliimpana osoitteellisena jakeluna.

Postinumeroalueiden määrittelyyn tarvitaan riittävän neutraali taho arvioimaan eri toimien painoarvoa ja tekemään lopullisen päätöksen alueiden rajoista.

Lähitulevaisuudessa kuntarajat saattavat muuttua huomattavasti. Samassa yhteydessä postinumeroalueiden uudelleentarkastelu on välttämätöntä. Postitoimipaikkojen määrää on karsittu paljon, ja se antaa mahdollisuuden postinumeroiden vähentämiselle. Vähentämisessä on kuitenkin voitava huomioida kaikkien jakelupalveluita tarvitsevien toimijoiden näkemykset, sillä jakelualueet eivät muutu kuntarajojen muuttuessa.

Muutokset eivät saa synnyttää päällekkäisiä organisaatioita osoiterekisterin ja postinumerojärjestelmän ylläpitoon. Ylläpitoa ei tarvitse välttämättä siirtää nykytoimijoilta (Väestörekisterikeskus ja Itella) Viestintävirastolle, mutta niiden rakennetta sekä avoimuutta tulee kehittää. Ylläpidon valvontaan tulisi ottaa jollain tavoin mukaan alan toimijoita ja asiakkaita, kuten jakeluyrityksiä, lehtikustantajia, massapostittajia ja kuluttajien edustajia.

Sanomalehtialan tarpeet postinumerojärjestelmän ja osoiterekisterin hyödyntämiseksi

Sanomalehtialalla tehdään vuosittain useita henkilöttyövuosia käsityötä osoitteiden masapäivitysten viemiseksi levikkijärjestelmiin. Päivitystarpeita syntyy, kun kuntarajat muuttuvat ja jakelureittejä uudistetaan. Kuntaliitoksissa samannimisiä katuja joudutaan nimeämään uudestaan. Uusia ja vanhoja osoitteita on kyettävä hallitsemaan parin vuoden ajan, koska lähetyksiä tulee jonkin aikaa molemmilla osoitteilla, kunnes kaikki lähettäjät ovat päivittäneet järjestelmissään olevat osoitteet.

Osoiterekisterin säännöllisen päivitystyön joutuvat tekemään kaikki toimijat, jotka käyttävät osoitteita toiminnassaan. Valtakunnassa tulisi olla yksi ajan tasalla oleva osoiterekisteri, mistä osoitteiden oikeellisuus on voitava automaattisesti tarkistaa edullisesti joko alan yhteistoimintamallilla tai kukin kustantaja tai jakeluorganisaatio itse. Edullisuus tulee taata joko veloittamalla vain kustannusvastaava hinta tai turvaamalla riittävä kilpailu osoitepäivityspalveluiden tarjonnassa.

Jakeluala on toivonut pitkään yhtenäisen valtakunnallisen osoite-id-järjestelmän syntymistä. Siinä tietty osoite-id vastaa tiettyä osoitetta. Järjestelmien välisessä tiedonsiirrosta voitaisiin osoitteen välittäminen jättää kokonaan pois ja välittää ainoastaan yksiselitteiden osoite-id. Tämä vähentäisi osoitteiden kirjoitusvirheiden ja lyhenteiden tulkitsemiseen liittyvää osoiteselvittelyä ja palveluhäiriöitä. Lisäksi risteysalueiden kulmaosoitteiden hallinta helpottuisi, kun osoite-id kertoisi osoitteen yksiselitteisesti.

Nykyisen kuntapohjaisen osoite-id-järjestelmän heikkous on, että id:t muuttuvat kuntaliitosten yhteydessä. Siksi tarvitaan yksikäsitteinen valtakunnallinen muuttumaton osoite-id.

Järjestelmien hyödyntämisessä havaittuja ongelmia

Uudet osoitteet päivitetään kunnissa pääsääntöisesti jo heti rakennuslupien myöntämisvaiheessa. Tiedot toimitetaan sieltä VRK:n järjestelmiin. Tulevien kuntaliitosten johdosta toimintamallia ei saa muuttaa niin, että tietojen kokoajille ja niitä tarvitseville syntyy osoitepäivitysviiveitä.

Kehittämissuhteita järjestelmien avoimuuden parantamiseksi

Jakelualan ja jakelupalveluita tarvitsevien toimijoiden tuottavuutta voidaan parantaa siirtymällä vain yhteen osoitetietojärjestelmään ja tarjoamalla ammattimaisille toimijoille rajapinnan kautta mahdollisuus tehdä poimintoja ja automaattisia osoitetarkistuksia rekisteristä. Rekisteriin voidaan osoite- ja postinumerotiedon sekä osoite-id:n lisäksi liittää muutakin osoitteeseen kohdistuvaa tietosuojan sallimaa perustietoa kuten talotyyppi (ok/rivi/krs-talo) ja huoneistotyyppi (asuin/liikehuoneisto) sekä postilaatikon koordinaatti, jos se ei ole sisätiloissa tai ovesa.

Järjestelmien avoimemman hyödynnettävyyden etuja sanomalehtialalle

Virheellisistä osoitteista johtuvien sanomalehtien jakeluvirheiden paikkauskustannusten voidaan arvioida olevan yli 1 M€/v. Teoriassa koko tämä summa olisi säästettävissä. Jäljelle jää arviolta vielä noin 3 M€:n edestä muista asioista johtuvia jakeluvirheiden paikkauskustannuksia, mihin tällä muutoksella ei voida vaikuttaa.

Osoiterekisterien massapäivitystyössä voidaan saavuttaa merkittävää säästöä, jos olisi käytössä yhteinen osoiterekisteri tai valtakunnallisen osoiterekisterin tiedonsaanti olisi avoimempaa. Lisäksi yhtenäisen osoite-id-järjestelmän käyttöönotto mahdollistaisi pittemmälle automatisoidun tiedonsiirron eri toimijoiden järjestelmien välille.

Erityisesti postilaatikon paikkatiedon saaminen julkisesta rekisteristä voi edistää uusien postipalveluiden syntymistä ja parantaa nykytoimijoiden asiakaspalvelun mahdollisuuksia ratkaista ongelmatilanteita tai välttää niitä ennakkoon.

SANOMALEHTIEN LIITTO RY

Jukka Holmberg
Liittojohtaja
jukka.holmberg@sanomalehdet.fi
p. 040 735 1690

Sanomalehtien Liitto on sanoma- ja kaupunkilehtijulkaisijoiden toimialajärjestö ja viestintäalan yhteistä edunvalvontaa hoitavan Viestinnän Keskusliiton suurin jäsenjärjestö. Sanomalehtien Liittoon kuuluu noin 120 kustantajaa, jotka julkaisevat yli 180:tä sanomalehteä ja lähes 60:tä kaupunkilehteä. Lisäksi liittoon kuuluu noin 30 muuta sanomalehtialan yhtiötä. Sanomalehtien Liiton jäsenlehdet työllistävät suoraan noin 6 000 henkilöä, joista yli 3 000 tekee toimitustyötä.